

Z a t w e e f c h u A w i s e s .

Nr. 12. Zettortdeenâ 25tâ Merz 1843.

• No Kalnamuischas.

Pehz Deewa gudras nolifschanas 25tâ Janwar pehz pufedeenas muhsu wezzais mahzitajs **S. W. Kade**, Dohbeles aprinka prahwests, sawu dwehveli ta Kunga rohkâs nodewe. Winsch bija wairak ne kâ 53 gaddus Deewa wihna kalnâ va gohdam strahdajis, tavehz arri tas schehligais debbesu tehws lifke meerâ aiseet sawu firmu kalpu sawâ wehl nepabeigtâ 81mâ dsihwibas gaddâ pehz ihsas wahrgoschanas un zeeschanas; wiinni pee pilna prahta, sawu swehtu ammatu lihds pascham gallam ar sawu ammata beedri kohpe. Tâ nelaiķis to jaw fenn gaddeem no Deewa bij firsnigi isluhdsees.

S. W. Kade bija Wahzsemnê Sakschu semnê dsimnis, winna tehws bija ruhpiġs dwehfeles gans, kam ar Deewa paligu labbt isdewahs sawas draudses lohzeķus us swehtu dsihwoschanu muddinaht. Tehwa wzetina bija masa, darba deesgan, bet gruhta pahrtifschana, tavehz teem behrneem bija jamahzahs ar masumu peestitees. Kad wiinni Leipzig pilfatâ augstâ skohlâ swehtu gudribu bija kalaffijuschees un turklaht labbu slawu ar behrnu mahzischanu eekrahjuschees, tad wiinnus 22 gaddus wezzus kahts zeenigs kungs pee saweem behrneem par skohlas meisteru us Kursemmi aizinaja. Kur swezze eede-dsinata, tur schi arri wissapfabrt isdohd gaischumu un winnas spihduns tahli rebsams. Tâ arri nelaiķis sawas dsittas gudribas eefsch debbes leetahin un sawas deewatshjigas dsihwoschanas labbad jaw pehz 5 gaddeem no Sohduhuischas neweffela mahzitaja par ammata beedri tappe isredsehts un 1789tâ gaddâ us mahzitaja ammatu eefwehtihst. Zeenigs Kursemmes Leelskungs jaw pehz 2 gaddeem wiinnu par Kursischu un Wezzas-Swahrdes mahzitaju eezehle. Trihsdefinit gaddus wezzu nelaiķi basnigas teesa par

Kuldigas aprinka prahwestu eezehle. 1806tâ gaddâ zeenigs Leelskungs von der Pahlen wiinnu isredseja par Kalnamuischas mahzitaju un basnigas teesa wiinnam to gohda wahrdu Konfistorialrath dewe. No schi laika nelaiķis pahri par 36 gaddeem sawu Kalnamuischas un Penkules gannamu pulku us ta Kunga Jesu sahlainahm gannibahm gannijis, un tahs pateizibas affaras, kas sawâ behru deenâ behrnu azzis atspihdeja to jauku leezibu isderwe, ka wiinni sinnaja sawu wezzu mahzitaju apzeeniht un gohdam peeminneht, un ka nelaiķis sawus sweedrus, sawu puhliuu, sawu laiku ne bija taupijis, kad swehti ammata darbi tam bija kohpjami. 1831mâ gaddâ wiinnus par Dohbeles aprinka prahwestu eezehle un kâ jaw zittâ aprinkî, tâ arri schinni, wiinni scho gruhtu ammatu tâ ruhpiġi, ustizzigi un isman-nigi walkaja, ka wiffi mahzitaji, kas pee wiinnu aprinka peederreja, ar firds preeku steidsahs sawam firmam, no firds zeenitam preekschneekam labbu laimi un spirgtu wesselibu jo prohjam wehleht, kad schis puffsintts gaddus Deewam bija kalpojis swehtâ mahzitaja ammatâ. Muhsu schehligais Keisers wiinnus 1840tâ gaddâ pagohdinaja ar Swehta Stanislausu krustu-sihmi, wiinneem atinakfadams deenas nastu un karstumu, fo wiinni bija paneffuschi

Nelaiķis diwejâs laulibâs dsihwojis un pee dsihwibas tam atlikahs 5 dehli un 2 meitas, bet 4 dehli un 1 meita jaw bija aisgahjuschi papreekschu tehnam wectu sataifihst. Deewam ween sinnamas tehwa firdsbehdas, kad nelaiķa wezzakais dehls no ohtras laulibas, kas augstâs skohlâs labbi bija ismahzjees tikko mahjâs pahmahzis nomirre. Tâpatt arri wiinna firds laustin lause leelas behdas, kad Deewa gudriba tam 1839tâ gaddâ atrahwe sawu mihtu smohu, fo winsch bija isredsejees par ammata beedru un par atspaidu wezzumâ. No saweem behrneem neweens

ne bija dēvēes us mahzitaja ammatu, tapeh; nelaiķim 1840tā gaddā zīs ammata beedris fewim par paligu bija ja aizina.

Swetschu deenā nelaiķa lihki aiswedde us Kalnamuišas basnizu un to tur preekšč altara nolifke, tā winni paschi to bija iswehlejuschees. Jaw preekšč lihka kalnina draudses behrni sawam mihlotam wezztehnam pretti nahze un to pawaddija us basnizu. Kā nelaiķis sawā dsihwibas laikā ar Deewam pateizigu firdi peeminējis wissu to mihlestibu, ko winni neween no draudses semmakeem lohzekeem, bet arri no draudses zeenigeem kungeem un basnizas apgabdatajeem bija redsejuschi, tā arri taggad winnu apstaidrotais gars un winnu dwehsele debbes walslibā hubs preezajufees par to beidsamu mihlestibu un gohdu, ko wehl beidsot winnu trubdeem parahdija. Kalnamuišas muišas waldischana, kas nelaiķim lihds dsihwes gallam sawu labbu. palihdsigu, mihligu prahtu bija parahdijuse bija likuse neween to basnizu smulki ispuschloht ar swezgehmu un preedu kohzineem un swehtu Deewa galdu un pihtarus un basnizas krehtus apwilft un appuschloht ar wihksmu un saltuma pihtnehm, bet ta arri bija likusi ahrpufs basnizas lihds leelzektam preedu kohkus no abbejas puffes un tāpatt arri lihds kappam stahdiht. Nelaiķis bija nolizis, lai sawa pagasta laudis winna sahrku basnizā eenessot. Basniza bija peesprausa ar laudim, wissi wehl beidsamā reisē sawa wadditaja waigu gribbeja redseht, jo nelaiķis winnus bija kristijis, eefwehtijis, salaulajis un ar Jesus swehtu meelastu meelojis. Kalnamuišas jaunakais mahzitajs scho Deewa naimā sapulzinatu draudses behrnu wahrda nelaiķim par wissu labbu, ko tee no winna zaur Deewa schelastibu bija redsejuschi, pateize un wissus us to muddinaja, lai winni nu jo prohjam sawam pee Deewa aisgabjuscham ustizzgam Deewa kalpam sawu pateizigu firdi zaur to parahda, ka tee winna peeminu labbā, klausiga un gohdiga firdi glabba; stipri turredamees pee ta schaura zetta ko nelaiķis gabjis; un to ne muhscham premirdami, ka daudsfahrt winsch ka winnu ihstais draugs un gudrais padohmadewejs daschadds dsihwes notif-

kumds teem palihdsejis; ka dausfahrt winsch ar sawu lihdszeetigu mihlestibu apbehdinatu affariņas bija schahwejis un atraitnu un bahrinu gaudus klausinajis; lai talabb sawu behrnu firdis weenumehr kohpj nelaiķa teizamu sawu. Zschā Webruar deenā us winna behru deenu tahds leels klauschu un behreneeku pulks bija sapulzinajees, ka daudskaudimbija japaleef ahrpufs basnizas. Kalnamuišas draudses jaunakais mahzitajs Latweeschu wallodā lihdsibu fazzija pehz teem wahrdeem Ebr. 13, 17. israhdinams ka Deews tas firdschehligais to nelaiķi bija apdahwinajis ar gudru, gaischu, bedsiņu prahtu, un ismekledams: ka pareisi winsch sawu swehtu ammatu tik ilguš gaddus walfajis un zif lohti draudses behrneem peenahkabs Deewam par to pateift, ka winsch teem tahdu teizamu gannu bija dewis. Dohbeles Latweeschu mahzitajs Wahzu wallodā jauku lihdsibu no altara fazzija pehz teem wahrdeem I Kor. 4, 1. 2., ar swarrigeem, pee firds eimameem wahrdeem israhdidams: ar kahdu prahtu tai draudsei no sawa widdus jaatlaisch saws aisgabjis dwehseles gans; ka teem atstahteem behrneem jafschirrahs no sawa tehwa un galwineeka, un ka mahzitajeem japawadda saws darba beedris un firmats preekschneeks. Pehz tam Kurfischu mahzitajs sawu draudses lohzektu wahrda, ka widdu nelaiķis 16 gaddus Deewa gohdam bija kalpojis, ar kohscheem wahrdeem winnam beidsamas labbas deenas atdewe, no firds tam pateikdams par wissu labbyrahtibu, mihlestibu, ko teem bija parahdijis, winna pateiziga peeminna ne effoht sudduse no winnu firdim, jo Deews effoht tohs graudinus swehtijis, ko winsch ka ruhpijs sehjejs par sawu draudli eeksch ta Runga wahrda effohts iskaisijis. Dimi Kurfischu draudses pehrminderi un weens no wezgas Ewahrdes draudses bija ka draudses weeneeki ar mahzitaju lihds atnahkuschi un tee ar jaukeem salteem krohnischeem to mihlu sahrku puschoja un pehzak to kappu ar saltumu pihtneem apsinne.

Dewini mahzitaji no Dohbeles aprinka bija sanahkuschi sawam preekschneekam to beidsamu gohdu parahdiht un winnu lihds dsestru duffe-

ſchanas weetinu pawaddiht. 8 mahzitaji lihki isneſſe no baſnizās, fur atkal tee pehrminderi to lihki ſagaiddija un winnu lihds kappeem neſſe un beidsiht nelaiſa pagasta laudis winnu ſemneſ klehpt guldinaja. Pee kappā Dohveles Wahzu draudſes mahzitais un Neſchamuiſchas mahzitajs iſſakās jaukās lihdsibās Wahzu- un Latweeſchu wallobā no wiſſas firde tam peekuffuſcham Deewa kalpam ſaldu duſſu wehleja un Deewu luhdſe, lai taſ winnam ſchehligi palihdſoht, baggatus, ſwehtuſ augluſ winnā ſaulē plaut no ſawaſ uſtizzigās, deewabihjigās, taiſnaſ dſihwoſchanaſ un ruhpeſchanaſ par tahm winnam uſtizzatehm dwehſelehm. Kad kappā kaudſite bija uſmeſta, tad wiſſi ar noſſummuſchu firdi ſchkihrahſ no ſawa mihta wezzehwa kappā un no Deewa iſluhdſahſ, lai taſ Rungſ tam wehloht ſaldi duſſeht ſtarp teem aiſgahjuſcheem mihtem, ſtarp ſaweem draudſes lohzeleem lihds augſchamzefchanaſ deenai, kad taſ Rungſ Jeſuſ atees tohſ mirronuſ uſzelt, lai tad Jeſuſ Kriſtuſ pehju ſawaſ ſchehlaſtibāſ ſawu pee maſuma uſtizzigi bijuſchu kalpu par daudſ wairak gribbetu eezelt un winnu eewefſ muhſchigōſ debbeſ preekōſ.

Tā nu nelaiſiſ redſamā waigā gan ſchkihreeſ no draudſes-behrneem, bet winnā mihleſtiba, ko winſch dſihwojoht uſ teem turreja, ta arri winnam mirſtoht no teem naw ſchkihruſeeſ, ta firde-meeriba un taſ garſ taſ weenprahtibaſ un firdeſchkihſtibaſ, ko winſch winnu ſtarpā kohpiſ un ka labbu ſehklu winnu firdeſtihrumā iſſehjiſ, taſ wiſſ ar Deewa paligu winnu ſtarpā ne ſuddiſ. Nelaiſa firſnigāſ luhgſchanaſ, kaſ par teem weenumehr uſ Deewu zillajuſcheeſ, taſ arri taggad jo ſtipraſi un jo firſnigaki atſkanneſ preekſch Deewa ſchehlaſtibāſ krehſla un taſ ſchehligaiſ Deewſ ſtiprohſ un ſpehziſnahſ draudſes behrnu garru un winneem palihdſehſ to labbu zihniſchānu zihniteeſ, tizzibu turreht lihds gallam un pakkaſ ſtaigahſ tai labbai preekſchihmei, ko nelaiſiſ teem atſtahjiſ eekſch wahrdeem un eekſch darbeem. Pateeſi tee taiſni ſpihdehſ muhſchijai ſawa debbeſu tehwa walſtiba un winnu peeminna gohdam palikſ uſ raddu raddeem! Amen.

Swehtigſ irr taſ mahzitajſ, kaſ ſawu draudſi uſkohpj no wiſſas firdeſ, no wiſſas dwehſeleſ un no wiſſa ſpehka, bet lai irr arri gohdſ, ſawa un teiſchana tai draudſei, kaſ ſawam mahzitajam par ruhpiгу uſkohpſchānu pateiz. Pateeſi teizama irr ta draudſe, kaſ ne tizz tam paſauleſ Deewam, kaſ mahza: lai atmaſſa labbu ar laanu, bet kaſ tizz Ahbraāma, Jiſaāka un Zehkaba Deewam kaſ grihb lai taſ awiſ mettaſ paſklaufigāſ ſaweem wadditajeem, ittin kā ſtahw rakſtihtſ Ebr. 13, 17. Paſklaufait juhſu wadditajeem un eſſeet teem padewigi: jo tee irr nomohdā par juhſu dwehſelehm, kā tahdi, kam buhſ atbildſchānu doht; lai tee to darra ar preeku un ne ar nopuhſchānu, jo taſ jumſ ne buhtu labbi.

Pateizam rakſtitajam par to ſinnu ko winni mumſ par nelaiſa Kalnamuiſchaſ mahzitajū un par winnā behrehm atſuhtijūſchi. Paſihdami gan labbi, tohſ mahzitajuſ kaſ taggad Kalnamuiſchaſ un Penkuleſ un Kurſiſchu draudſi ganna, ne warram zittadi kā ſcheem wiſſu labbu un wiſſu labbklahſchānu nowehleht. Juhſ kam Deewſ ſchohſ ruhpiгуſ gannuſ dewiſ, paſklaufait winnuſ, turreet tohſ zeenā un gohdā un juhſu pagasta wahrduſ peeminneſ gohdam wiſſi, kaſ juhſ paſihſt.

W. P.

Sluddinaſchana.

Krohna Uſſinumuſchā warr no Jahneem 1843 100 ſlaujanaſ gohwiſ uſ arrenti dabbuht. Klahtakaſ ſinaſ dabbohn muſſchā.

1

Stana par jaunu grahmatu.

Pee Steffenbagen Kunga Jelgawā irr rakſtōſ eſſeepſta ſchi grahmata:

Pehrlurohta

jeb

Swehti Deewa wahrdi,

tizzigahm dwehſelehm pee firdeſ likti

uſ

iffatru gadda deem,

uſ

Dalba mahzitaja

S. Hesselberg.

272 puſſlappāſ, maſſa eſſeetaſ 50 kap. ſubr., beſ wahka 40 kap. ſubr.

Lai wehl skaidrakl lassitaji sinuatu, ko schai grammatâ mekleht, tad lai lassa grammatas preekschrunnu: Schai grammatinai tas wahrds irr dohts: pehrlurohta, tapeh; ka swehti raksti Deewa wahrds ar pehrlehn salihdsina, un scheitan tahdi swehti wahrdi kohpâ falikti irr, lai zits zittu jo saprohtamu darra. Jo ar Deewa wahrdu irr kâ ar kahdu dahrgu leetu, jo wairak to grohsa un apskatta, jo spohscha un smukka ta rahdâhs. Schi grammatina tewim, mihlais brahli, ikkâtru deenu tahdu pehrlici zelt preekschâ, un pasemmigi un weenteesigi peelee klahstu, ko ta rakstijaja firds no tahs noprattuse, lai tu no sawas puffes to arridsan wehrâ leezi. Scho peeliktu wahrdu naw dauds, un ta grammatina ne irr leela, ka tu to wissur warri libds nemt, darbôs, us zeltu — ta tewim aruhta ne buhs nest. Ja tu ikkâtru deeninu tur lassisi, tad tewim swehta mantina krahsees, kas tawu dwehseli baggatu darrihs pee Deewa rakstu sapraschanaas. Ne pahrlaischi neweenu deenu, jo Deewu peeminneht dohd spehku un preeku, un jehschu tewim daschadi darbi, woi tad par wissu deenu tew tas brihtinsch ne buhtu, kahdu Deewa wahrduinu pahrlaschi? Darri kâ Dahwid, kas (Ds. 63, 7.) sakka: es tewis peeminnu gulleht eedams un usnohschamees dohmaju us tewi. Wehl labbaki, ja tahdi wahrdi tewim galwâ paleek un paschâ laikâ tewim prahtâ schaujahs. Za wissu labbaka leeta bubtu — ko es no firds wehlejohs — ja schee wahrdi tewim eespeeschohs firdi un tewim palihdsetu, Deewam

klausiht, Jesu Kristu mihleht, taisni dshwoht, tad tewim leela swehtiba pee firds un dwehseles buhs, meers us scho laiku, swehta zerriba us nahlamu. Uk zil labbi buhtu tewim un mannim! No Ewangeliuma wahrdem schee wahrdi rettaki nemti, tapeh; ka jaw tawâ mahzitajs tewim Ewangeliumu isstahsta ik swehtdeenâ — bet wairak no wezass derribas un Lekzionem, lai tu skubbinajees, patâ wissu Bibbeli lassiht. Jo wissu Bibbeles wahrdi wedd pee Kristus; Mobsus un praweeschi norahda us winnu, apustuli raksta no winna; jo zaur winnu mums irr pestischana, tizjiba un ihsta Deewabihjaschana un ta derr pee wissahm lees-tahm un tai irr schibs klahtbuhdamas un tahs nahschas dshweschanaas apsohlischana. I Tim. 4, 8.

To rakstiju us swehtu leeldeenu tai 1841mâ gaddâ Dalba mahzitaja muischâ.

H. Hesselberg.

Essam scho grammatu ar leelu preeku un patikschanu lassijuschi, un zerram ka pee mums pascheem un pee wisseem winnaas lassitajeem tee stipri un spehzig, laipnigi un mihlgi Deewa wahrdi swehtigus auglus nesfih, ko Dalba mahzitajs tur farakstijis. Wehlamees ka ihpaschi pilfatâ deenesa laudis to pehrfahs, kas gan resti tur, zaur pahrtaru-skaitischanu us taisnu dshwo-schanu teek muddinati, un kam arri brihscham paschâ swehtdeenâ waltas newaid pee spreddika lassischanaas un dseesmu dseedaschanaas peetikl klahst.

B. P.

Naudas, labbas un prezzu tirus us plazzi. Rihgâ, tanni 22trâ Merz 1843.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kv.		Rb.	Kv.
I jauns dahlderis geldeja	1	33	I pohds kennepu tappe malfahs ar	1	80
I pubrs rudsu tappe malfahs ar	1	27	I — linnu labbas surtes — —	1	60
I — kweeschu — —	2	10	I — — flitakas surtes — —	1	65
I — meeschu — —	1	—	I — tabaka — —	—	75
I — meeschu = putrainu — —	1	50	I — dselses — —	—	40
I — auju — —	—	75	I — sweesia — —	2	—
I — kweeschu = miltu — —	3	—	I muzza filtu, preechu muzza — —	7	—
I — bihdeletu rudsu = miltu — —	1	80	I — — wihschnu muzza — —	7	25
I — rupju rudsu = miltu — —	1	25	I — farkanas fahls — —	6	—
I — firnu — —	1	40	I — rupjas leddainas fahls — —	4	10
I — linnu = sehklas — —	2	50	I — rupjas baltas fahls — —	4	—
I — kennepu = sehklas — —	1	50	I — smalkas fahls — —	4	—
I — kimmenu — —	5	—			

B r i h w d r i k k e h t .

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanaas puffes: Waldischanaas-rahts U. Weitler.
No. 103.